

Valtiovarainministeriö

Lausuntopalvelu

VN/13749/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. (VN/13749-2025).

Varsinais-Suomen liiton lausunto

Maakuntahallitus päätti 23.2.2026 kokouksessaan antaa seuraavan lausunnon:
Varsinais-Suomen liitto ottaa lausunnossa kantaa lausuntokohtiin 3, 6,7, 9 ja 10.

3. Palvelutarpeen kasvun säästöjen kohdentaminen ja säästökompensaatio (3 § 1 mom.)

Varsinais-Suomen liitto katsoo, ettei valtion tavoittelemia sosiaali- ja terveydenhuollon menosäästöjä tule toteuttaa painottamalla niitä väestöltään kasvaville alueille. Varsinais-Suomi on Uudenmaan ja Pirkanmaan jälkeen Suomen väkirikkain maakunta, jossa väestömäärän ennustetaan entisestään tulevaisuudessa kasvavan.

Varsinais-Suomeen kohdistuu esityksen mukaan Helsingin jälkeen toiseksi suurin rahoitusvähennys, 49 miljoonaa euroa vuoden 2029 tasolla. Suurimpien hyvinvointialueiden taloudellisella kantokyvyllä ei voida perustella menosäästöjä, vaan rahoituksen on vastattava palvelutarvetta. Vaikutus asukaskohtaiseen rahoitukseen on Varsinais-Suomessa 98 euroa/as.

On huomioitava, että Varsinais-Suomen hyvinvointialue ei kuulu niihin alueisiin, joissa laskennallinen rahoitus olisi keskimäärin ollut muita alueita korkeampaa. Taloutta on onnistuttu hoitamaan kustannustehokkaasti, huolimatta siirtymätasauksen vähennyksestä. Tämän vuoksi palveluihin on ollut käytettävissä alueen väestön tarvetta vähemmän rahoitusta.

6. Saaristoisuus rahoituksen määräytymistekijänä (19 §)

Vaikka saaristoisuutta kuvaavan kriteerin perusteella kohdennetaan vain noin 0,1 prosenttia laskennallisesta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta, ovat saariston erityisolosuhteet, eli pitkät ajalliset etäisyydet ja palveluiden järjestämisestä syntyvät lisäkustannukset tärkeä huomioida hyvinvointialueen rahoituksessa.

Suomen kahdeksasta saaristokunnasta kolme sijaitsee Varsinais-Suomessa ja niissä on asukkaita yhteensä noin 22 000 henkilöä. Se vastaa noin 65 prosenttia koko maan saaristokuntien asukasmäärästä. Suurimmassa saaristokunnassa, Paraisilla asuu noin 15 000 henkilöä, joista lautta- tai yhteysalusliikenteen takana asuu noin 3 000

henkilöä. Maakuntamme saaristo-osakuntien saaristoalueilla asuu liki 6000 henkilöä. Kasvava asumisen monipaikkaisuus lisää merkittävästi lautta- tai yhteysalusten varassa olevaa väkimäärää erityisesti kesäkaudella, mutta myös ympärivuotisesti.

Nykyisellään neljälle hyvinvointialueelle, joissa sijaitsee saaristokuntia, myönnetään saaristoisuuden perusteella rahoitusta yhteensä 30 miljoonaa euroa. Rahoituksesta noin 19 miljoonaa kohdentuu Varsinais-Suomelle.

Varsinais-Suomen liitto korostaa, että jatkossakin saaristoisuuteen perustuvan rahoituksen tulee ennen muuta huomioida ne alueet, joissa saaristoisuus synnyttää merkittäviä haasteita sosiaali- ja terveydenhuollolle ja pelastuspalveluille ja kohdentua näiden palveluiden rahoitukseen. Varsinais-Suomi on tällaisista alueista maassa keskeisin.

7. Siirtymätasauksien porrastuksen muuttaminen (35 § 2–5 mom.)

Varsinais-Suomen liitto katsoo, että siirtymätasaus asettaa hyvinvointialueet eriarvoiseen asemaan mahdollisuudessa järjestää riittävät sosiaali-, terveys- ja turvallisuuspalvelut. Siirtymätasaus leikkaa pysyvästi kuuden hyvinvointialueen (Pohjois-Karjalan, Lapin, Itä-Uudenmaan, Keski-Pohjanmaan, Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen) rahoitusta. Varsinaissuomalaiset asukkaat jäävät eriarvoiseen asemaan muihin suomalaisiin verrattuna. Tämä lisää alueellisia terveyseroja, eikä tue kansalaisten yhdenvertaista kohtelua. Tavoitteena tulee olla, että kaikki hyvinvointialueet saavat tarveperusteisen rahoituksen täysimääräisenä. Myönteistä on, että Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pysyvä siirtymätasausvähennys porrastuu kokonaan pois vuoteen 2030 mennessä.

9. Kommenttinne koskien saariston käsitettä (saaristolain 3 §)

Varsinais-Suomen liitto pitää perusteltuna saariston käsitteeseen tehtäviä muutoksia. Saaristolaissa säädetty saariston käsite kuvaa aiempaa paremmin ilman kiinteää tieyhteyttä olevia merialueiden ja sisämaan saaria sekä sellaisia saaria ja mantereiden alueita, jotka ovat muutoin olosuhteiltaan saaristoon verrattavissa. Saaristoluokittelu Suomen ympäristökeskuksen saaristoluokituksen mukaan ulkosaaristoon, välisaaristoon, sisäsaaristoon ja saaristomaisiin manneralueeseen on perusteltu. Muutokset tuovat läpinäkyvyyttä rahoituksen kohdentumiseen ja vähentää tulkinnanvaraisuutta.

Liitto kuitenkin korostaa, että saaristokäsitteen muutos tulisi kerralla koskea sekä saaristokuntia että hyvinvointialueita. Kuntien rajaaminen muutoksen ulkopuolelle valtionosuusuudistuksen kaatumisen myötä ei tue uudistuksen tavoitteita, eikä kohtelee alueita tasavertaisesti. Varsinais-Suomen saaristoille kunnille lakiin tehtävät muutokset olisivat olleet pääosin myönteisiä.

10. Kommenttinne koskien saaristoista hyvinvointialuetta (saaristolain 9 a §) sekä siihen liittyvää valtioneuvoston asetusta

Ehdotuksen mukaan Varsinais-Suomi saa ainoana hyvinvointialueena täydet 100 saaristoisuuspistettä. Esitetty rahoitettavien alueiden määrän lisääminen neljästä

viiteen kuitenkin leikkaa Varsinais-Suomen rahoitusta kaksi miljoonaa euroa vuoden 2029 tasossa. Koska rahoituksen kokonaismäärä ei kasva, rahoitusta saavien hyvinvointialueiden lukumäärää ei tule kasvattaa nykyisestä neljästä hyvinvointialueesta. Varsinais-Suomen liitto kannattaa tästä syystä esitettyä tiukempaa saaristopisterajausta.